

Кичээлдин технологтуг картазы

Темазы: «Причастиелер»

Допчузу:

1. Таблица
2. Схема
3. Таблица
4. Чурук-биле ажыл
5. Физкультминутка

Причастие

<i>Тодарадыы</i>	<i>Айтырыы</i>	<i>Чижээ</i>
<p>Кылыг сөзүнүң тускай хевири. Ында кылыг сөзүнүң болгаш демдек адының шынарлары бар:</p> <p>1) к.с. ышкаш кылдыныгны илереди болгаш үелерлиг, болур болгаш болбас хевирлерлиг</p> <p>2) д.а. ышкаш кандыг? деп айтырыгга харыылаттынып , домакка тодарадылга болур.</p>	<p>кандыг?</p>	<p>Бис <i>чечек бүргээн</i> (кандыг?) алаакка доктаадывыс.</p>

Причастиелиг бөлүглел

причастие болгаш оон хамааржыр сөстөрдөн тустунган тускай бөлүк. Причастиелиг бөлүглел домакка хары угда чаңгыс домак кезигүнү болур.

Чижээ: Чыргалаңды дээрге **таайга-таскыл аразында чапты берген** бичии (кандыг?) сууржугаш чүве.

Причастие

```
graph TD; A[Причастие] --> B[Эрткен үениң прич.]; A --> C[Келир үениң прич.]
```

*Эрткен
үениң
прич.*

*Келир
үениң
прич.*

Причастиелер

*Эрткен үениң
причастиези*

Келир үениң причастиези

чүвениң эрткен
үедеги кылдыныг-
биле холбашкан
ылгавыр демдээн

чүвениң келир үеде боттаныр кылдыныг-
биле азы доктаамал кылдыныг-биле, чок
болза амгы үеде боттанып турар кылдыныг-
биле холбаалыг ылгавыр демдээн көргүзер.

илеретпишаан
кандыг? деп

болур
хевири

болбас
хевири

Болгалак үениң
причастиези

айтырыгга
харыылаттынып,
домакка
тодарадылга болур.

*-ар, -эр,
-ыр, -ир,
-ур, -үр*
Өөренир

*-бас,
-бес,
-мас,-
-мес*

чүвениң боттаныр
чыгаан кылдыныг-биле
холбашкан ылгавыр
демдээн көргүзер

-ган, -ген, -кан, -кен
Өөрөнген, тыпкан

, тывар
Өөрөнм
ес,
тыппас

*-галак, -гелек, -калак, -
-келек*
бышкалак тараа, үнгелек
хүн

Чурук-биле ажыл

Онаалгазы. Чурукту кичээнгейлиг көрүңер.
Ында чүү чурттунган-дыр? Бойдус бистин
амыдыралывыска херек бе?

Онаалгазы. причастиеелер ажыглап
тургаш, үстүндө чурукка даянып,
«Кижиги бойдустан төлү» деп кыска
чогаадыгдан бижигер!

Физкультминутка

Бирээ, ийи
Холдарывыс дыштанзын!
Үш, дөрт
Эреспейлер бөлүү бис!
Холдарывыс дыштандыргаш
Чүгле бештер алыр бис!

Ажыглаан литература:

1. Биче-оол М.Д. Тыва дыл 8-9. Кызыл, 2006.
2. Март-оол К. Б. 5-9 класстарга тыва дылды башкылаарының методиказы. Кызыл, 2002.

Четтирдим!

